

Mas can Pla Vell

Sant Joan de Vilatorrada

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Sant Martí de Torruella
Emplaçament Camí de Sant Joan a Callús, km. 2,000. Trencall a mà esquerra

Coordenades:

Latitud: 41.77153
Longitud: 1.78276
UTM Est (X): 398830
UTM Nord (Y): 4625126

Classificació

Número de fitxa 08218-45
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Modern Contemporani
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: La casa va deixar d'habitar-se a mitjans dels anys 80 entrant en un agut estat de degradació. Els propietaris actuals van realitzant les tasques mínimes de manteniment de l'edifici.

Protecció Inexistent
Observacions protecció: Ref. Cadastral: 0024033 00CG92F 0001 IS
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 005A00012
Autoria de la fitxa Arqueociència S.C. SL (Raquel Valdenebro)
Data de registre de la fitxa: dv., 19/01/2001 - 01:00

Descripció

Conjunt arquitectònic format per la casa de Can Pla Vell i un conjunt de coberts i construccions annexes. La casa de Can Pla Vell és construïda en diverses etapes sent la més antiga la part de llevant construïda possiblement al segle XVIII. Una llinda reaprofitada en un altre indret de la casa indica la data de 1769. Segons informació oral dels propietaris l'antic camí que anava de la carretera de Callús a Fonollosa passava per davant de la casa i es van construir unes arcades adossades a la façana que encara poden apreciar-se dins de l'estructura de la casa, passant el camí per sota de dites arcades. Posteriorment, al segle XIX la casa es va ampliar tapant aquestes arcades i incloent-les a l'estructura actual. Un carreu de la façana actual recorda la data del 1852 com a possible data d'aquesta ampliació. Actualment encara poden apreciar-se quatre arcades a l'interior del portal actual i a les façanes laterals exteriors. També es conserva l'antic portal adovellat de la primitiva façana. L'actual casa és construïda amb mur de paredat i totxo, conservant l'arrebossat antic a la façana principal i a la façana de llevant. La façana de ponent ha estat recentment repicada deixant la pedra vista. La casa és coberta a quatre aigües amb teula i té la façana principal orientada a migdia. L'actual porta d'entrada és també adovellada i pot apreciar-se encara sota l'arrebossat actual un altre portal més antic al mateix mur. Consta de planta baixa amb cellers, pis principal adequat com a habitatge i golfes. Adossats a la façana de llevant, hi ha uns antics coberts construïts amb maons que servien per allotjar un antic molí d'oli i l'antiga premsa de vi que encara es conserva in situ. Adossat a la façana de ponent hi ha un cobert que finalitza en un terrat a l'alçada del primer pis. Al N-O de la casa es va afegir en època posterior un cos quadrat que s'obre al primer pis amb una arcada a ponent. Formen part del conjunt arquitectònic 3 pous circulars, un d'ells ubicat en un camp al nord de la casa, un altre a tocar de la façana nord de la casa i un altre al costat dels coberts del S-O. Aquest últim inclou un molí de vent que s'utilitzava per a extreure l'aigua. Completa el conjunt un seguit de coberts, essent els més antics els situats a l'extrem S-O de la casa. Són construïts en tovots amb dues grans arcades d'entrada i un porxo que els precedeix. A l'interior de la casa també es conserven alguns elements interessants com una capelleta dedicada a la Mare de Déu situada al mig del menjador de la casa. Es tracta d'una capella construïda el 1860 pel Sr. Martí Pla. És feta de guix i decorada en tons blaus i daurats. També es conserva al mateix menjador un antic rentamans.

Observacions:

La família propietària de la casa conserva alguna fotografia antiga del conjunt. Dins les seves propietats es conserven quatre barraques de vinya, dues de planta quadrada i una de planta circular al lloc anomenat Camp Gran i una de planta quadrada al lloc anomenat la Solella. La casa conserva alguns elements de gran interès: 1./Un forn de pa. 2./ Cinc grans tines circulars adossades al cantó N-E de la casa. 3./ Quatre botes de grans dimensions. 4./Set botes petites. 5./ Una premsa de vi. 6./ Una pedra de molí. 7./ Un molí d'oli. 8./ Una bomba de trescolar. 9./ Tres piques d'oli (dos de pedra a l'interior i exterior i una amb ceràmica a l'interior). 10./ Un molí de vent al pou dels coberts. Cal destacar també que al cantó de ponent de la casa hi havia una antiga basa que recollia les aigües de la muntanya. Els fangs resultants de la bassa eren acumulats al peu de la façana convertint-se en un petit turó i permetent accedir al primer pis de la casa a peu pla. Aquesta bassa i terres van ser eliminades recentment. S'ha d'esmentar que la separació del mas Can Pla Vell amb el mas Cornet es feia mitjançant un marge de pedra construït entre les dues cases. Aquest marge pertanyia a Can Pla, ja que la reparació era responsabilitat de la casa.

Història

La família Pla apareix documentada ja al fogatge efectuat el 1553 (Sebastià Pla) . La tornem a trobar novament a les visites pastorals del 1626 (Joan i Antoni Pla) i al cens del 1718 (Martí Pla) (AA.DD, 1984). Els actuals membres de la família conserven memòria del seu lligam amb la casa almenys des del segle XVIII. Segons informació oral de la família Pla, l'origen del mas Can Pla Vell està lligat a la Casa anomenada "La Barraca Vella" que era la casa que originàriament habitaven ubicada en un extrem de les

seves propietats. Al segle XVIII, i degut a les males condicions que reunia aquesta edificació van decidir abandonar-la i construir una casa de proporcions més grans que seria coneguda com Can Pla i que és la casa que pot apreciar-se actualment. Aquesta casa va ser habitada per la família fins el 1880-90 en què degut al creixement del conreu de la vinya i a la comercialització directa que se'n feia del vi i l'aiguardent, es va optar per traslladar-se a viure al peu de la nova carretera de Manresa a Cardona per fer més fàcil el contacte amb els viatgers i comerciants que passaven per la nova via. Arran dels trasllats de la família a la nova casa el mas va passar a ser conegut com Can Pla Vell i la nova casa a peu de carretera com Can Pla. Des d'aquest trasllat la casa va ser habitada per masovers fins a mitjans dels anys 80.

Bibliografia

Arxiu Parroquial de Sant Joan de Vilatorrada. Llibre de censos y cosas a est tenor (187?-1716).
AA.DD.(1984), Recopilació de la història del municipi de Sant Joan de Vilatorrada. Sant Joan de Vilatorrada. BENET I CLARÀ A.(1985), Història de Manresa. Dels orígens al s.XI. Manresa. COMAS I CLOSAS F(1988), Sant Joan de Vilatorrada. Història del Bages. Vol II. Ed. Parcir. Manresa. Pàgs.379-402.

